

3. Ванівська, О. Інформаційні технології в контексті впровадження мовних стратегій [Текст] / О. Ванівська // Вища школа України. – 2007. – № 1. – С. 82–89.

4. Иссерс, О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи [Текст] / О. С. Иссерс. – 4-е изд. – М. : КомКнига, 2006. – 288 с.

5. Лебединский, С. И. Теория обучения русскому языку как иностранному: психолингвистические и лингвометодические аспекты [Текст] : [учеб. пособие для студ. спец. «Русский язык как иностранный».] / С. И. Лебединский. – Мн. : БГУ, 2005. – 391 с.

6. Леонтьев, А. Н. Деятельность. Сознание. Личность [Текст] / А. Н. Леонтьев. – М. : Политиздат, 1981. – 304 с.

7. Новейший словарь иностранных слов и выражений [Текст] : [справочное издание]. – Мн. : Современный литератор, 2006. – 976 с.

8. Серый, А. В. Психологические механизмы функционирования системы личностных смыслов [Текст] / А. В. Серый. – Кемерово, 2002. – 187 с.

9. Шадриков, В. Д. Способности человека [Текст] / В. Д. Шадриков. – Москва ; Воронеж, 1997. – 288 с.

10. Юпитов, В. А. Проблематика и особенности психологического консультирования в вузе [Текст] / В. А. Юпитов // Вопросы психологии. – 1995. – № 4. – С. 50–56.

11. Ellis, R. Understanding second language acquisition [Text] / R. Ellis. – Oxford, 1986.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.М. Муравйова, 2011.

УДК 044.4:81'243

А.О. Колесник, канд. техн. наук, доц.

О.Ф. Бєлікова, викл.

КОМП'ЮТЕРНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Розглянуто навчання за допомогою комп'ютера як напрямку у методиці викладання іноземних мов. Подано класифікацію існуючих комп'ютерних програм; проаналізовано переваги та недоліки їх використання для навчання студентів іноземної мови.

Рассмотрено обучение с помощью компьютера как направление в методике преподавания иностранных языков. Представлена классификация существующих компьютерных программ; проанализированы преимущества и недостатки их использования для обучения студентов иностранному языку.

The question of training using the computer is considered as a trend in methods of teaching foreign languages. The classification of existing computer programs is given, the advantages and disadvantages of using the latter in teaching students a foreign language are analyzed.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Перед педагогами стоїть завдання навчитися використовувати Всесвітню мережу з метою вдосконалення змісту освіти на основі використання сучасних технологій. Темпи впровадження комп'ютерних технологій у процес навчання неймовірно стрімкі. Усе частіше порушується питання про застосування нових інформаційних технологій у вищих навчальних закладах. Це не тільки нові технічні засоби, але й форми й методи викладання, підхід до процесу навчання.

Сучасні педагогічні технології такі, як навчання в співробітництві, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, інтернет-ресурсів, допомагають реалізувати індивідуально-орієнтований підхід у навчанні [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші дослідження в галузі комп'ютерного навчання іноземних мов відбулися в шістдесятих роках минулого століття. Проблеми такого навчання вивчали педагоги, психологи та методисти, серед них Н.Ф. Тализіна, Т.В. Габай, А.В. Мордвінова, Є.С. Полат, Р.Г. Піотровський, Е.Л. Носенко та ін. Теоретичні проблеми використання комп'ютерів у процесі навчання іноземних мов розглядаються в контексті комп'ютерної лінгводидактики, зокрема в працях М.А. Акопової, Н.Ф. Тализіної, Т.В. Габай, В.Я. Ляудіс, А.В. Мордвінової, Є. Англан (ергономічний та психолого-інформаційний аспекти); у дослідженнях Р.Г. Піотровського, А.В. Зубова, Е.Л. Носенко, М. Кенінга та ін. (лінгвометодичний і дидактичний аспекти); у розробках В. Денінга, В.І. Брановицького, А.М. Довгялло, М. Хазена, Є.С. Полат (технічний та програмно-інформаційний аспекти).

Мета та завдання статті – класифікувати та проаналізувати переваги й недоліки використання існуючих комп'ютерних програм для навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на заняттях з іноземної мови включають наступне: вивчення лексики, відпрацювання вимови, навчання діалогічному й монологічному мовленню, письму, відпрацювання граматичних явищ [2].

Навчання іноземній мові за допомогою комп'ютера спирається на біхевіористську теорію й індивідуально-орієнтований підхід у педагогіці. Комп'ютерне навчання отримало широке поширення в методиці

викладання іноземних мов завдяки розробці індивідуального підходу до навчання, досягнень у галузі програмованого навчання й комп'ютерної лінгвістики, дослідженням можливостей машинного перекладу. Широке поширення комп'ютера в сучасному житті, а також спеціальні знання, які необхідні викладачеві під час його використання, дозволяють говорити про навчання за допомогою комп'ютера як про напрямок у методиці викладання іноземних мов [3].

Перші комп'ютерні програми, що з'явилися наприкінці минулого століття, були граматичними й лексичними мовними вправами. У ті роки розробники стали звертати більше уваги на змістовний бік програм. Дослідження в галузі штучного інтелекту (artificial intellect – AI) дозволили значно поліпшити програми й орієнтувати їх на формування комунікативних умінь студентів. Проте проблема комунікативної спрямованості комп'ютерних програм, як і раніше залишається актуальною й далекою від вирішення.

Сьогодні виділяють наступні групи програм [4–7]:

- тренувальні програми для індивідуальної роботи вдома;
- текстові програми для індивідуальної, парної й групової роботи, що дозволяють модифікувати текст, а саме розставляти розділові знаки, редагувати та ін.;
- ігрові програми, що побудовані на проблемних ситуаціях і сприяють мотивації студентів;
- тестові програми, що дозволяють здійснювати різні види тестування;
- бази даних і програми, розроблені на їх основі.

Перша група програм застосовує відомі в методиці прийоми, наприклад відновлення. Творці даних програм прагнуть зробити їх інтерактивними, тобто передбачають активну участь студентів під час виконання завдань.

Програми другої групи більшим чином орієнтовані на змістовний бік навчання, наприклад програма «Склади оповідання» (Story Board). В основі лежить прийом відновлення, коли на екрані з'являється короткий текст, у якому збережені розділові знаки й назва, а замість слів залишені риски. Завдання студентів – відновити текст. Програмою також передбачені режими, які дозволяють студентам регулювати ступінь труднощів вправ, що виконуються, тобто вирішувати, у якій послідовності пропускати слова, використовувати або ні ключі та ін.

Третя група програм – це різні ігри, які широко відомі й популярні серед дітей і дорослих.

Тестові програми призначені здебільшого для підсумкового контролю, виставлення оцінок і визначення рівня володіння мовою студентами.

нтами. Ці програми можуть бути й навчальними, тому що передбачають самостійну підготовку студентів до іспитів. Вони мають ключі й інструкції, що допомагають під час самостійної роботи.

Серед програм п'ятої групи можна назвати ті, які дозволяють з'ясувати деривати слова, комбінаторність певного слова, його частотність, а також знайомлять з уживанням певного слова в ширшому контексті.

Наголошують на наступних перевагах комп'ютерного навчання:

- комп'ютерні навчальні програми є нововведенням, тому навіть найзвичайніші завдання в комп'ютерному виконанні виявляються цікавими й привабливими;

- комп'ютерні програми – дуже ефективний засіб самонавчання й матеріал для самостійної роботи. Велика кількість із них розрахована на те, що студент самостійно може задати ступінь складності. Навчання за допомогою комп'ютерних програм ґрунтується на постійному зворотному зв'язку у вигляді ключів, підказок, інструкцій, на які студент може спиратися;

- комп'ютер передбачає величезні можливості у варіюванні завдань і застосуванні різних видів ТЗН. Його можна підключати до магнітофона, відеоманітофона, використовуючи аудіо- і відеоматеріал як опору;

- використання комп'ютера для вивчення мови сприяє підвищенню загальної комп'ютерної грамотності студентів, що так необхідно в сучасному світі.

Існує також низка недоліків під час навчання мові за допомогою комп'ютера:

- студенти, які не користуються комп'ютером, повинні витратити багато часу на знайомство з ним, що ускладнює навчання мові й негативно позначається на мотивації;

- виконання комп'ютерних завдань передбачає індивідуальну роботу, що не сприяє формуванню комунікативних умінь учнів. Відомо, що використання в процесі навчання різних режимів роботи виявляється більш ефективним;

- комп'ютерні програми спрямовані, в основному на формування вмінь у читанні й письмі. Питання розробки програм, що повинні сприяти розвитку вмінь в аудіюванні й говорінні, вимагає ще серйозних досліджень;

- комп'ютерні програми, призначені для розвитку комунікативної компетенції, відображають хід думок і стиль комунікації їх творця. Розробка програм вимагає значних часових і матеріальних ресурсів,

тому багато вчених беруть під сумнів необхідність і ефективність величезних матеріальних витрат, які спричиняє комп'ютерне навчання.

Також можна використовувати й готові комп'ютерні програми, засновані на закордонних методиках вивчення англійської мови:

- Word-stock (програма для роботи зі словником). Програма ідеальна для індивідуального навчання, а також для занять у групі й обміну інформацією;

- Match master (програма добору відповідностей). У цій універсальній програмі використовується метод постійного опитування. Студент повинен правильно з'єднати лексичні одиниці. Вправи можна розмножити на папері для індивідуальної та групової роботи;

- Choice master (програма вибору варіантів). Студент, що працює з комп'ютером, може вибирати режими перевірки або навчання, коли не знає, які з його відповідей правильні. Другий режим забезпечує миттєве виведення правильної відповіді на екран з індикацією зроблених помилок;

- Close master (програма заповнення пропусків). Програма дозволяє викладачеві або студентові вводити, записувати на диск, редагувати тексти обсягом до 50 рядків;

- Crossword master (програма заповнення кросворда). Програма дозволяє створювати, записувати й розгадувати на комп'ютері кросворди;

- Unisub (програма підстановки);

- Unilex (програма для роботи зі словником до тексту). Список лексики може бути записаний на диск і виданий у друкованому вигляді;

- Gap master (програма заповнення пропусків). Ця програма часто вибирається викладачами для твердого контролю формованих навичок уживання мовленнєвих одиниць;

- Pintpoint (програма на здогадку);

- Speed-read (програма швидкісного читання). Метою програми є тренування швидкого читання із загальним охопленням змісту з обмеженням і без обмеження часу. Час розгляду: від 1 хвилини до 9 секунд [8].

Висновки. Активне застосування комп'ютерів у процесі навчання іноземним мовам значною мірою сприяє оптимізації керування змістом і самим процесом навчання. Багато методистів і дослідників вважають, що комп'ютерні програми є цікавими, підвищують мотивацію до навчання, сприяють розвитку компетенції студентів, але за своєю природою вони не призначені для формування комунікативної компетенції та ніколи не зможуть замінити викладача на занятті.

Список літератури

1. Полат, Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования [Текст] / Е. С. Полат. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
2. Полилова, Т. А. Внедрение компьютерных технологий в преподавание иностранных языков [Текст] / Т. А. Полилова, В. В. Пономарева // ИЯШ. – 1997. – № 6. – С. 33–42.
3. Николаєва, С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Текст] / С. Ю. Николаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Аскоянц, П. Г. Основи методики створення та застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов [Текст] / П. Г. Аскоянц, Г. С. Чекаль, П. І. Сердюков – К. : КДПШМ, 2009 – 108 с.
5. Угольков, В. В. Компьютерные технологии как средство обучения иностранным языкам в вузе [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 [Электронный ресурс] / В. В. Угольков. – М., 2004. – Режим доступа : <<http://www.humanities.edu.ru/db/msg/74500>>.
6. Кужель, О. М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов [Текст] / О. М. Кужель, Т. І. Коваль // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України : наук.-метод. зб. – Одеса : Друк, 2001. – Вип. 8 : Педагогіка. – 242 с.
7. Сердюков, П. І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов [Текст] / П. І. Сердюков. – К. : Ленвіт, 2006. – 111 с.
8. Brown, H. D. Teaching by Principles: An interactive Approach to Language Pedagogy [Text] / H. D. Brown // Prentice Hall Regents. – 1994. – P. 153.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.
© А.О. Колесник, О.Ф. Белікова, 2011.

УДК 316.628:81:004

О.Ф. Белікова, викл.

А.О. Колесник, канд. техн. наук, доц.

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

Розглянуто умови формування мотивації студентів під час опанування іншомовною комунікативною компетенцією в інформаційному освітньому просторі, пропонується модель діагностики мотивації як педагогічної умови.